N. 75

KURYER LITEWSKI

w WILNIE dnia 16. Września V. S. ROKU 1808.

S. PETERSBURG V. S. 4. Września. Szef 26 półku strzelców Półkownik Erikson w nadgrodę zasługi otrzymał rangę GM. GM. Pahlen został Szefem Derptskiego półku dragonii; Półkownik Awdulin Mingrelskiego muszkietyerów; Półkownik Tarasow Wołochodzkiego, Połkownik Popow Saratowskiego, Płatcow 21 strzelców, GM. Łaptiew umieszczony w armii. Podpółkownik Kapustin będzie kommendantem Tauryiskiego grenadyerów. Artylleryiskiey leibgwardyi Kapitani Półkownikami Kożen, Hołubców, Arakczeiew. Wymazuią się z rang listy umarli Szef Derptskiego półku dragonii GM. Łoweyka. Szef Wołochodzkiego muszkietyerów GM. Uszakow. Artylleryi GL. Helwich uwalnia się od służby z mundurem i pensyą całey gazy. Aktualny tayny konsyliarz Senator Kuszelew ozdobiony orderem S. Alexandra Newskiego.

WIEDEN d. 7 września. Wkrótce po Arcy XX. Palatinie i Prymasie na rozpoczęcie obrad Seymu Węgierskiego przyiechali do Presburga Arcy XX. Karol, Antoni, Jan, Rainery, Ludwik Rudolf bracia Cesarscy, iakoteż matka Cesarzowey Beatrix z synami Franciszkiem, Ferdynandem, Maxymilianem, naostatek Albert X. Sasko Cieszyński. D. 1 przybyli Magnaci i deputowani od stanów do Monarchy na Seym zapraszaiąc. D. 2 Franciszek I odprawił wiazd uroczysty do Presburga przy paradzie woyskowey. D. 3 było nabożeństwo po którem Cesarz wszedłszy do sali, gdzie czekały stany, zasiadł na tronie; Kancler Erdoedy miał mowę winszuiąc narodowi, że wkrótce Królowę swoią miec będzie koronowaną. Po Kanclerzu mówił Franciszek I w czułych i poruszaiących wyrazach; gdy rzecz dokończył, obecni potrzykroć Vivat zawołali. Dopiero Monarcha podał propozycye swoie do Seymu zapieczętowane, Prymas podziękowanie złożył tronowi, z którego skoro oddalił się Cesarz, Palatinus odprowadził Seymuiących na mieysca obradom przeznaczone, gdzie czytano natychmiast propozycye Krolewskie, w których iest wyrażono, że Monarcha stosuiąc się do chęci oswiadczoney przez obywatelów Węgierskich, przybywa na koronacyą małżonki swoiey, i zapewnia ich o łasce naywyższey, będąc sam przekonany o nieporuszoney wierności poddaństwa. W tem pismie żadney wzmianki niema o propozycyach na seymie przeszłym podanych i nie ułatwionych, nic o pospolitem ruszeniu, woyska regularnego dopełnieniu, aniteż o handlowych interessach; ztąd wnieść łatwo, iak rzetelne było doniesienie, iż seym potrwa nie długo.

O złożonym z tronu Mustafie 4 i dziś panuiącym Mahomecie 6 powiadaią, że gdy ieszcze pod rządem Selima 3 obydwa zamknięci byli, pierwszy z nich wielce był oszczędnym, i z pieniędzy na codzienny wydatek pozwolonych znaczne kapitały zebrał; drugi przeciwnie nie tylko wydał co mu dawano ze skarbu, aleteż potrafił zaciągnąć długiem więcey 400 t. piastrów, chociaż to zamkniętemu z trudnością przyszło; nie znalazł się z otaczaiących młodzieńca sług żaden, któregoby hoynoscią i dobrodzieystwy swoiemi nie dosiągł. Mahomet 6 iest bardzo nadobny i urodziwy; pokaże wkrótce iak wiele korzystał z nauk i przykładów Selima; łagodność iego i łaskawość tak iest rzadka, że brat Mustafa może w życiu zostać, ieżeli dni iego w samych początkach przez Bairaktara nie były przecięte. Według wszelkiego podobieństwa, odmiany niedawno zaszłe w Constantinopolu pociągną za sobą zbawienne skutki. Sprawca ich Bairaktar dystyngwował się między Turkami odwagą, męztwem, przezornoscią, umysłu stałością, którey żaden przypadek nie wzruszył; znaiome są rodakom rycerskie dzieła iego, i odniesione zwycięztwa nad rozboynikami, którzy w liczbie wielkiey bunt podniosłszy przeciw Porcie, przez czas długi Romelią całą bardziey niszczyli niż sprawowali i rządzili; ta prowincya od nieiakiego czasu podlega zupełnie rozkazom Baszy Ruszuku, którego poprzednikiem był waleczny Terskin Oglu. Dokonawszy rewolucyą Bairaktar nie chciał z początku być Wezyrem; poźniey dał się namówic do przyięcia Hetmańskiey i Kanclerskiey dostoyności; spodziewać się trzeba, że chcąc Państwu Ottomańskiemu przywrócić domową spokoyność, daley wprowadzić do niego rząd i porządek, Bairaktar zechce użyć do pomocy takich ludzi, których zna i szacuie.

Drugie bataliony rezerwy po wszystkich prowincyach rozeszły się do domu; słychać że dwór nasz Francuzkiemu podał oświadczenie, które wszelką troskliwość względem onych uzbroienia zaspokoiło.

O teraznieyszym stanie Hiszpańskich interessów iest wiadomość następuiąca: Pisma Paryzkie wyznały, że w tym kraiu rzeczy nie idą naylepiey, gdyż niektóre z oddzielnych korpusów Francuzkich klęskę poniosły, chociaż nie wyrażono gdzie i iak wielką, przypisano zaś niepowodzenie nierozsądkowi i niedostatkowi rozumney odwagi dowodzców, przez co godzi się rozumieć, że otoczeni tłumem buntowniczym nie pomyslili, iż sami stoiąc na czele garstki szczupłey żołnierzy ćwiczonych, śmieley czynić powinni i walczyć z ludem nie znaiącym rzemiosła woiennego. Prywatne doniesienia obiaśniaią cokolwiek uwagę urzędową. Naprzód w okolicach miasta Burgos, Hiszpani odciąć od większych dywizyi i oskoczyć mieli 4 t. Francuzów, z któremi co się poźniey stało niema pewnosci. Powtóre miasta Sarragossy oblężenie przez G. Le-

febvre zaczęte dotąd nie iest zakończone dla zaciętego uporu wodza rokoszanów Palafos, czyliteż Palafox, który broniąc się w murach do upadłey postanowił, częstokroć walcząc w polu otwartem. Marszałek Moncey z Catalonii przeszedł do Valencyi; na drodze zpotyka tłumy Hiszpanów daleko licznieysze, które z układu taiemnego czyli z potrzeby regularnemu żołnierzowi i biegłym obrotom wodza Francuzkiego ustępuiąc, cofnęły się ku pomienioney stolicy. Szedł za niemi Moncey i przyciągnoł do murów, tych iednak zburzyć i drogę sobie do miasta otworzyć nie mógł, gdyż inney artylleryi w obozie nie miał prócz polowych 4 i 8 funtowych armat. Tymczasem wzrastała coraz bardziey liczba rokoszanów, i do tego stopnia przyszła, że Marszałek nie widział sposobu trzymania się dłuzey w tym kraiu, gdzie żywności zapewne mało znaydował. Więc zaczyna odwrót, i chociaż scigali pilnie przez 36 godzin Hiszpani naceraiąc, nic dokazać wielkiego i złamać szyku regularnego nie umieli, a woysko Francuzkie znalazło nakoniec bezpieczeństwo i spoczynek w S. Clemente.

W północnych prowincyach po wygraney bitwie pod Rioseco co dokazał Marszałek Bessieres taiemnica; to niewąpliwa że Hiszpanom tu hetmani 70 letni weteran G. Cuesta. W okolicach S. Jean pied - de port i drugich blizko gór Pyreneyskich otwarta iest woyna między sąsiaduiącemi Hiszpanii i Francyi wieśniakami. Józef Król w Madricie bawi; powiadaią że amnestya d. 23 lipca za rozkazem iego ogłoszona wielkie wrażenie sprawiła na niektórych mieszkańcach; zastanowił się nie ieden, iak okropne skutki wynikną z woyny domowey, która zwycięzcom i zwyciężonym nie korzysć lecz stratę przynosi, gdy kray własny obie strony niszczyć zwykły z taką zawziętoscią, iakiey przykłady są rzadkie w innych woynach. Monarcha nowy codzień widzi pomnażaiącą się w Madricie liczbę Panów, obywatelów znacznieyszych, i szlachty Hidalgos u Hiszpanów zwaney; przybywaią wszyscy chcąc wykonać przed tronem przysięgę, do którey prowadzą ich Podkomorzowie Margrabia Africa i X. Sottomayor. O zbuntowaniu się miasta Cadix i zamordowaniu Gubernatora wątpliwosci niema; to nie mniey pewna, że Hiszpani związku żadnego nie robią z Anglikami, do murów nie przyieli, flott swoich i Francuzkich nie wydali, które stoią w porcie gotowe do bitwy i wyiscia na morze. Kray Hiszpański nie był nawet w szczęsliwszych czasach uprawny i dobrze osiadły; dziś przy rabunkach i bezprawiu postać onego zmienia się codziennie. Buntownicy nie samą tylko politykę i zmianę Dynastyi, lecz daleko bardziey utrzymanie starodawney religii biorą za pozor powstania. Co się działo w drugich narodach podczas domowych rozruchow, tego doswiadcza Hiszpania; ludzie cnotliwi, rozsądnieysi, spokoyni są naynieszczęsliwsi; tych przesladuią naybardziey rokoszanie uniesieni podeyrzeniem, że ich sprawie nie sprzyiaią; wielu takich iuż zamordowano po różnych mieyscach.

LONDYN d. 13 sierpnia. Admirał Cotton stoiący z flottą przed Lisbońskim portem doniosł rządowi, że G. Junot na czele 18 t. Francuzów opuściwszy tę stolicę poszedł w strony niewiadome, straż batteryi nadbrzeżnych, portu, i uscia Tagu zostawniąc zprzymierzeńcom. G. Wellesley z Jrlandyi niedawno wysłany znayduie się przy Portugalskich brzegach, i chociaż do niego przyłączył się G. Spencer na czele kilku regimentów przybyły z Gibraltaru, obydwa iednak lądować nie śmieli, czekaiąc znacznieyszych posiłków, co publiczność Angielska bierze za wróżbę nieszczęścia, gdyż na woynach przewłóka szkodzi, pospiech rozsądny wszystko wygrywa. Dywizya niedawno zwrócona z Gothemburga po krótkim spoczynku wyszła z Portsmouth pod żagle, do którey przyłączył się z drugą G. Anstruther, iest domysł że ze wszystkiemi razem Junot do czynienia mieć będzie. GG. Stewart, Coote, Mannigham, Półkownik Banbury z regimentem 3 wychodzą pod żagle do Hiszpanii zmierzaiąc.

Rząd nasz bardzo wielu officyerów utrzymuie na połowie żołdu; tym wszystkim stawać w portach, i do Hiszpanii albo Portugallii płynąć kazano, gdzie zapewne użytemi będą do ćwiczenia mieszkańców nie umieiących rzemiosła woiennego; i żołd zupełny od nich otrzymaią. Ogromne wydatki ponosi Brytannia W. na te wyprawy, których skutek przewidziany być nie moze; dotąd nie opanowaliśmy żadnego portu, nie uprowadziliśmy flott nieprzyiacielskich, nie wypróżniliśmy Hiszpańskich zbroiowni, nie odnieslismy zwycięztwa żadnego, o czem chociaż pisma nasze rozprawiały wiele, rząd milczy ; nawet o przyłączeniu się do Lorda Colingwood eskadry Carthageńskiey niemą pewności, mniey ieszcze o Ferrolskiey. Lecz gdyby nasze wyprawy zkończyły się na samem tylko flott zaięciu i wypróżnieniu zbroiowni, mógłby kosztów łożonych nie żałować Angielski narod; tàkim sposobem utwierdzilibyśmy na czas dłuższy panowanie nasze po wszystkich morzach, odeymuiąc nieprzyiaciołom sposobność uzbroienia flott nowych, i posiłkowania osad Amerykańskich, które własnym siłom zostawione, bez rady, rządu, i pomocy, bez żadney kommunikacyi z Hiszpanią, nie łatwo oprzeć się potrafią Portugalskim i Angielskim wodzom, gdy ci z granic Brezylii wystąpią.

PARYZ d. 30 sierpnia. Pisma u nas urzędowe wyimuiąc z Londyńskich niektóre wiadomości, czynią nad onemi następuiące uwagi. Napoleon według Anglików, powróciwszy od granic Hiszpańskich zamyśla udać się ku Renowi; liczne woyska Francuzkie zgromadziły się pod Strasburg i Moguncyą, armie rezerwowe formować kazano . . . Odpowiedź. 40 t. młodzieńców nowozaciężnych posłano do Niemiec na dopełnienie półków, ci zastępuią starego żołnierza który iest ztamtąd wezwany do Hiszpanii; więc armia Francuzka w Niemczech będzie teraz mniey liczną.

Jeżeli, mówią Anglicy, te przygotowania nie wskazuią blizkiey woyny, dowodzą zapewne, iż Francya ma Austryą w podeyrzeniu, zkąd prędzey czy poźniey konieczna nieprzyiaźń. Kellerman zgromadza woysko na prawym brzegu Renu, inne obozem stawa pod Udine, i będzie pomnożone półkami we Włoszech i Neapolu rozrzuconemi, ieżeli

wnętrzne rozruchy, obecność Anglików w Sycylii dozwolą ztamtąd wynisć Francuzom; a iednak trzeba koniecznie Austryą attakować od sciany Włoskiey, która iest naysłabszą... Odpowiedź. Nigdy Neapol spokoynieyszy nie był; od lat 100 mniey w nim nie popełniono mordów i rozboiu; wielu złoczyńców poymanych przed sądem stawiono. Obecność woysk Angielskich w Sycylii nie straszna Neapolowi, ponieważ oszańcowane stoią w Syrakuzie i Messinie; pokazać ma doswiadczenie, iak potrafią bronić Sycylii. Uwaga nad słabością Austryaków od sciany Włoskiey nie iest przyzwoitą.

Mamy doniesienie, iż poseł Austryacki z Hollandyi chce wyiechać, z Paryża iest odwołany. G. Andreossy opuścił Wiedeń, a woyska Francuzkie zbieraią się zewsząd na granice Austryackie i Czeskie... Odpowiedź. Pomienieni posłowie są na mieyscu; woyska Francuzkie stoią na kantonach 100 mil odległych od Austryi właściwey.

Podobna dziś iest woyna; Austryacy woysko swoie pomnażaią; na co zapewne Francya poglądać nie zechce oboiętnem okiem. Austrya broni nie podniesie, dopóki sił swoich nie przyprowadzi do naywyższego stopnia; Francya dawno zniszczyć postanowiła tę Monarchią, więc chciała woynę iey zapowiedzieć, skoro interessa Hiszpańskie ułatwi, nie spodziewaiąc się znaleść takiego odporu; dziś nawet nie odstępuie zamiaru przekonana, że razem z Austryą i Hiszpanią woiować może... Odpowiedź. Nie potrzebne pytanie, czyli Francya z sprzymierzeńcami swemi może opierać się Austryi i Hiszpanii, która sama z potężnieyszemi nieprzyiaciołami tylekroć woiowała. Anglicy chcą nowey woyny na lądzie; bo chociażby upaść miało mocarstwo im sprzymierzone, zyskuią iednak miesięcy kilka czasu wolnego dla siebie.

Obróty Francuzkie i zamiary nauczyć powinny Anglików, ażeby siłę swoią oszczędzali; muszą iednak nieprzyiaciołom tego narodu dostarczać pieniądze, broń, ammunicye, ile kto potrzebować może... Odpowiedź. Znaią Anglicy w iakim związku iest Francya z Monarchiami Europy lądowey, które postanowiły Angielskich przyiaciół kłaść w rzędzie swoich nieprzyiacioł. Pokoy nie może być wzruszony w Niemczech; lecz Brytannia W. ma nadzieię dokazać wiele zapalaiąc domową u Hiszpanów woynę. Próżno w tym kraiu krew się leie; tak podobało się Anglikom, chociaż wiedzą, że przed końcem roku nie będzie w Hiszpanii żadna wieś nawet nie uskromiona, żaden Angielczyk na tey ziemi nie zostanie. Cóż ztąd? Angielskie woyska wyląduią i na morze powrócą, czyniąc z rokoszanami iak z Szwecyą uczyniły; tey obiecywali żołnierza 30 t. obiecywać nie trudno; wiemy iak G. Moore z 5 t. przysłany 2 miesiące stał bezczynny patrząc na upadek sprzymierzńca, i odpłynoł. Tu Anglicy dowód nowy dali, czego spodziewać się maią szukaiący związku z niemi: rokoszanie Hiszpańscy postrzegą siebie opuszczonemi, skoro Francuzki żołnierz oyczyznę ich napełni. Nierozsądek, rozumney odwagi niedostatek przyniosły klęskę woysku Francuzkiemu, która prędko będzie nadgrodzona: wtenczas Anglicy powrócą na okręta, podobno strzelaiąc iak w Quiberon do ludzi nieszczęśliwych którzy na lądzie zostaną.

O Austryi mówiąc, pokoy na lądzie kwitnąć powinien, gdyż W. Brytannia tu mało znaczy; obraziła wszystkie mocarstwa; gdy poseł Stahremberg opuszczał Londyn, Adair z Wiednia wyieżdżał. Okręta kupieckie przez Anglików pod flagą Amerykańską i strażą własnych fregat wysłane, nie przyięte od Austryaków; nowym edyktem Cesarz Franciszek wstęp im zagrodził; zgoda i pokoy między Austryą i Francyą kwitnie. Agenci Angielscy w Wiedniu głosili, że Francya woynę zaczyna; w Paryżu iż Austrya przeciwko Francuzom silnie uzbroiona; ludzie chciwi nowości na tych powieściach zbudowali woyskowe obróty, układ przyszłych kampanii, lecz to wszystko szczerem iest marzeniem, dwory Wiedeński i Paryzki statecznie żyły w związku scisłym. Przyrzekł w Morawii Franciszek 1 Napoleonowi nie woiowac, słowa dotrzymał. Gdy więc dwór Wiedeński oświadcza się być przychylnym Paryzkiemu, ten przez wzaiemność Austryakom, niech iuż ludzie niespokoyni powieściami płonnemi trwożą narody, zapalaią woyny w swiecie.

Los Hiszpańskiego narodu rozwiązany nieodzownie; zawiedli się Francuzi rozumieiąc, że ten lud przeyść może do porządku bez zamieszania i woyny; stało się inaczey, lecz to na złe Anglikom wynidzie; blizka iest chwila, że panowie Oceanu na stałym lądzie utrzymać się nie mogąc, zbawienia szukać będą, na flottach swoich, w odmęcie morskich nawałnic i przepaści. Swiat cały wzdycha do pokoiu; złamanie przymierza w Amiens podpisanego zmieniło postać Europy; ieżeli Brytannii W. los gorszy dzis iest, niżeli był w r. 1806, śmierci niewczesney Foxa, zerwaniu zaczętych od niego negocyacyi niech to przypisze. A ieżeli teraz ieszcze co się dzieie przeciwnego dobru Anglików, i to wypływa z ich uporu i polityki nieuwazney, która bez względu na połączenie tylu Mocarstw, ieszcze marzy woynę lądową, niepodobne niezgody, koalicye, gdy iest iedyna w Europie przeciw Anglikom. Pokoy w Amiens nienaruszony mógł zostawić Europę w stanie dawnym; pokoy według mysli Foxa podpisany mógł zapobiedz upadkowi Prussaków, zaięciu miast północnych; przyięcie pośrednictwa poważnego mogło odwrócić przypadki zdarzone na morzu Baltyckiem i w kraiu Hiszpańskim; ten pokoy ieżeli dzis nie zakwitnie, któż przewidzi, co ieszcze Anglikom przeciwnego za rok stać się może.

Z Amsterdamu iest wiadomość, mówią pisma Londyńskie, iż Angielski poseł, Adair podobno przybył do Wiednia i naymiley przyięty został od kilku Ministrów... Odpowiedź. Żadnego posła Anglicy nie maią w Europie; nie mogą być dobrze przyiętemi u Ministrów nieprzyiaciele ich panów.

Rząd lądem odebrał wiadomość z Indyi wschodniey d. 15 marca; która zwiastuie iż nowa woyna z ludem Seiks wybuchneła, przeto kompania liczne woysko zgromadziła nad rzekę Attok; dywizyą iedną w pień wycieli przeciwnicy, gdy do Lahor wtargnąć chciała; cały kray na zachodzie zbuntowany; z tego względu rozkazano od Candahar do Multanu przesłać wielkie posiłki... Odpowiedź.

Wiemy z lądowych doniesień, że interessa Angielskie w Indyi wschodniey nie są w stanie naylepszym; gdyby tam pokazać się mogła naymnieysza dywizya woysk Europeyskich, pewne i powszechne kraiu powstanie.

Gwardyiskie regimenta w Paryżu stoiące rozkaz odebrały niespodzianie do ruszenia w pole; gdzie póydą niewiadomo, słychać iż niektóre iuż wyszły. Posłowi Perskiemu dana być ma wkrótce audyencya z niepospolitą okazałoscią. Napoleon w tych 'd. polował, znaydowali się z Monarchą na tey rozrywce Wilhelm X. Pruski, Graf Tołstoy, Marszałkowie Massena, Lafebvre, Lannes. Z ostatnim dzisieyszy Król Neapolitański miał nieprzyiaźń od czasu dawnego; powracaiac z Hiszpanii umyślnie zboczył z drogi odwiedzaiac Marszałka mieszkaiącego na wsi; tam nastąpiło poiednanie; słychać że Lannes będzie Namiestnikiem Królewskim, i do Neapolu wkrótce poiedzie, lecz niewiadomo czyli ztamtąd powróci Marszałek Senator Perignon, który z władzą Króla namiestniczą połączył w osobie swoiey naywyższą kommendę woysk Francuzkich.

Woyskowe Prytaneum dotąd w S. Cyr utrzymywane przenosi się do La Fleche. Niedawno przybyły do Havre okręt Amerykański doniosł, że imieniem Kongressu podane są dworowi Londyńskiemu ostateczne żądania RPtey. od których przyięcia lub odrzucenia woyna i pokoy zawisły; żądaią zas Amerykanie, aby W. Brytannia dla nich iako narodu oboiętnego, żeglugę wolną zostawiła po wszystkich morzach bez naymnieyszey przeszkody; poźniey ma nadgrodzić szkody poczynione kupcom Amerykańskim, za zniewagę flagi RPtey uczynić zadosć, nakoniec uwolnić poddanych RPtey gwałtem wziętych do służby Angielskiey; na co ma być wyznaczony czas 3 miesięcy, który gdy upłynie bez odpowiedzi spodziewaney, Amerykanie mocą męża sprawiedliwości szukać zechcą; to oświadczenie miało być przesłane rządowi Francuzkiemu.

FRANKFORT d. 30 sierpnia. Dzisiay ciągnęło przez miasto nasze 17 t. piechoty Francuzkiey, 1200 iazdy zmierzaiąc ku Renowi z naywiększym pospiechem; spodziewamy się wkrótce widzieć idące za niemi 5 regimentów pieszych. Marszałek Victor przeszedł iuż rzekę pomienioną w Moguncyi na czele korpusu swego; słychać że z nim póydzie do Hiszpanii, iakoteż wyprowadzone ze Szląska korpusy Ney i Mortier, które ażeby rychley stanąc mogły na mieyscu przeznaczonem, Saxonia i drugie kraie Niemieckie przez ktore przechodzą, wiele tysięcy wozów i koni pod piechotę dostarczać obowiązane. Oprócz woysk Francuzkich idą ieszcze do Hiszpanii zprzymierzone w liczbie 8 t. regiment Badeński 2 t; głów liczący Ren przeszedł w Strasburgu; powiadaią że dywizye Bawarczyków i Wurtembergczyków będą wkrótce przeprowadzone na lewy brzeg Renu.

MUNCHEN d. 2 wrzesnia. Już zgromadziły się woyska Bawarskie do 3 obozów pod Plattingen, Auszpurgem, i Norimbergą wytkniętych; lud i konie są wybrane; pospólstwo zbiega się tłumem dla widzenia popisów, które krótko trwać będą podobno, gdyż słychać że niektóre półki maią przeyść do granic Francuzkich. Napoleon Jmperator w Bordeaux potwierdził umowę handlową dawniey zawartą między Królestwem Włoskiem i Bawarskiem, która obu tym narodom zysk pewny obiecuie. Degen zegarmistrz Wiedeński wynalazł machinę którey dał imie Dedala nowego; za iey pomocą w Akademiczney sali i maneżu Cesarskim razy kilka wzniosł się do wysokości stop 54; gdy ią wydoskonali ma nadzieię wylecieć ieszcze wyżey; przystosowana do ballonu, zdaniem wynalazcy może posłużyć do wygodnego onym kierowania.

COPPENHAGA d. 31 sierpnia. Od czasu dawnego rząd nasz nie miał żadnych wiadomości z Norwegii; odebrał teraz pisane d. 4, w których znayduiemy, że woyska nasze kommendy X. Duńskiego Krystyana postępuiąc za Szwedami do ich kraiu wtargnęły, i kilka warownych stanowisk opanowawszy utrzymuią one mężnie, chociaz nieprzyiaciel odzyskać razy kilka usiłował. Ztąd nie iednokrotnie przychodziło między dwóma stronami przeciwnemi do zaciętych utarczek, w których Norwegianie korzyść statecznie odnieśli. Między obozem Szwedzkim i naszym ta różnica zachodzi; żołnierz nieprzyiacielski regularnie iest umundurowany, uzbroiony, lecz cierpi niedostatek żywności, która dziś w oyczyznie iego bardzo iest droga; przeciwnym sposobem lud Norwegiański po większey części przez pospolite ruszenie zwołany do bronienia oyczyzny, odziany iest, wyiowszy kilka półków regularnych, iak mu pozwolił dostatek ubogiego kraiu, lecz na żywności i wygodach nikomu nie zbywa, gdyż niema w Norwegii miasta, gromady, obywatela cokolwiek możnieyszego, któryby własnym i familii potrzebom nie uioł, dla dostarczenia wszelkich potrzeb obrońcom Królestwa. Przy tey obfitości żołnierz nasz zdrów i wesoły chętnie naraża się na wszelkie przypadki, aby nie zawiodł ufności ziomków i nadziei.

W twierdzach Norwegiańskich znayduie się do 1100 żołnierzy, 45 officyerów Szwedzkich, w niewolę zabranych gdy byli w kraiu naszym; ci wszyscy ludzko traktowani żadnego niedostatku nie cierpią. Nie potwierdziła się pogłoska o wyznaczeniu X. Sudermanii wodzem naywyższym armii nieprzyiacielskiey przy granicach naszych; utrzymuie dotąd kommendę G. Armfeldt, który powracaiąc z niepomyślney wyprawy Norwegiańskiey odebrał znaczny posiłek; lecz w kilka dni poźniey dano iemu rozkaz, ażeby część woyska swoiego posyłał do Finlandyi, czego iednak podzisdzień wykonać nie mógł, boiąc się ażeby nieprzyiaciel nie wkroczył do wnętrznych prowincyi. Spokoyni w tych stronach Duńczykowie, nie mniey wolni są od wszelkiey troskliwości na morzu; Belt większy zupełnie wolny, żadnego tam okrętu Angielskiego dawno nie widać, przez co wolna iest kommunikacya Selandyi z drugiemi wyspami i lądem Europeyskim; przez ciaśninę Sund czasem widziemy płynące floty kupieckie dość liczne, i powracaiące z morza Baltyckiego na północne, którym na straż przydane okręta woienne nie są brzegom Duńskim uprzykrzone. Król Fryderyk 6 zawczora ciężko z konia szwankował.